

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจจากตัวอย่าง โดยสาระสำคัญจะเป็นการศึกษาความรู้สึกนึกใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของคูครอง ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ สุขของชีวิตครอบครัว ในแง่ของระเบียบวิธีการวิจัยสามารถกล่าวในรายละเอียดได้ดังนี้

แนวทางการวิจัย

จากสภาพปัญหาและวรรณกรรมที่ประมวลไว้ การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการวิจัยไว้ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. คุณลักษณะใดที่บุรุษและสตรีให้ความสำคัญและใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกคูครอง และบุรุษและสตรีที่มีภูมิลำเนาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะนั้น ๆ แตกต่างกันหรือไม่
2. ประเมินความคิดเห็นต่อค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคู่บางประการ และเปรียบเทียบว่าบุรุษและสตรีที่มีภูมิลำเนาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อค่านิยมนั้น ๆ ต่างกันหรือไม่
3. ปัจจัยใดที่มีความเกี่ยวข้องกันหรือสำคัญต่อความสุขหรือความสำเร็จของชีวิตครอบครัว
4. สำรวจปัญหาที่มีผลต่อความสุขของชีวิตครอบครัว ตลอดจนขอเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความสุขในครอบครัว

ตัวแปรในการวิจัย

แนวทางการวิจัยที่กำหนดไว้ข้างต้นจะเป็นฐานของการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษา โดยจะจำแนกความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรได้เป็น 2 กรณีคือ (คูเรื่องเครื่องมือการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบ)

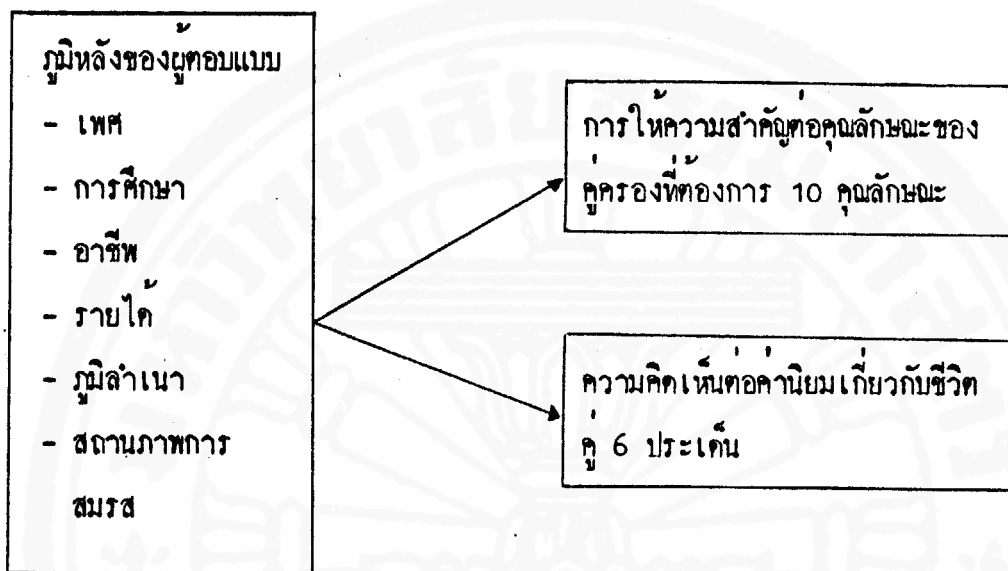
1. การศึกษาตามแนวทางการวิจัยที่ 1, 2 ความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรเป็นไปตามแผนภูมิที่ 3.1

แผนภูมิที่ 3.1

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรตามแนวทางการวิจัยที่ 1, 2 และ 4

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

2. การศึกษาตามแนวทางการวิจัยที่ 3 ความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรเป็นไปตาม
แผนภูมิที่ 3.2

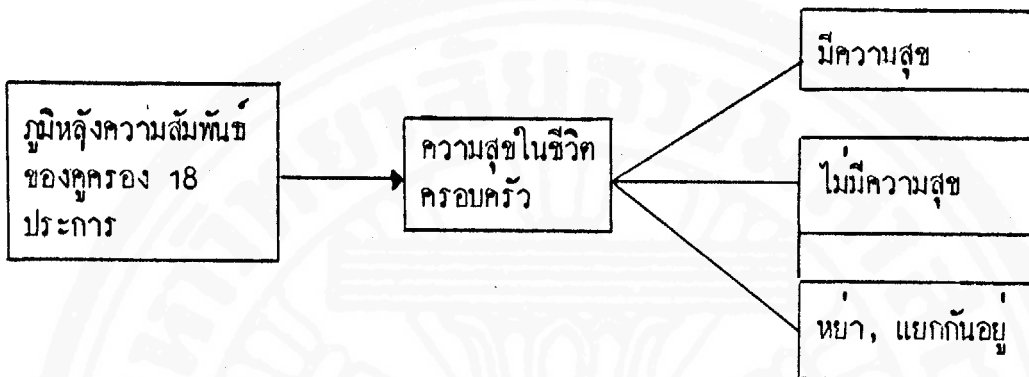
สำนักหอสมุด

แผนภูมิที่ 3.2

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรตามแนวทางการวิจัยที่ 3

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

กลุ่มของตัวแปรที่กล่าวในข้อที่ 2 และ 3 จะถูกนำมาไขว้เพื่อแตกเป็น สมมุติฐานการวิจัยและสมมุติฐานสำหรับการอนุมาน (ทางสถิติ) ต่อไป สมมุติฐานเหล่านี้จะปรากฏเป็นผลการวิจัยซึ่งแสดงไว้ในบทต่อไป

3. การศึกษาตามแนวทางการวิจัยที่ 4 ตัวแปรที่จะศึกษาตามแนวทางนี้จะได้แก่

1) ปัญหาสำคัญ ๆ ที่คูครองคิดว่าจะมีส่วนบั่นทอนความสุขของชีวิตครอบครัว และ 2) ข้อเสนอแนะที่จะช่วยเสริมสร้างความสุขในครอบครัว ตัวแปรในส่วนนี้จะศึกษาโดยไม่เชื่อมโยงกับตัวแปรอิสระอื่น ๆ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยลักษณะของปัญหา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวทางการวิจัยและตัวแปรที่กำหนดขึ้น เป็นกรอบในการจัดทำ ประเด็นที่ต้องกล่าวถึงในแง่ของระเบียบวิธีการวิจัย คือ

1. องค์ประกอบของแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ (ดูภาคผนวกที่ 1 ประกอบ)

1.1 ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ฯลฯ

1.2 เป็นคำถามเพื่อประเมินการให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของคูครองที่ปรากฏหรือที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกคูครอง ในส่วนนี้จะ问你ลักษณะต่าง ๆ 10 คุณลักษณะ

ที่ผู้ตอบจะต้องให้ระดับความสำคัญกับแต่ละคุณลักษณะว่ามีมากน้อยเพียงใด ระดับความสำคัญจะแบ่งออกเป็น 9 ระดับ (0 - 8) ซึ่งผู้ตอบจะต้องให้น้ำหนักความสำคัญตามความคิดของตนเอง การตอบกระทำได้โดยการทำเครื่องหมายในช่องที่จัดระดับความสำคัญ

1.3 ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเพียง 1 ข้อเกี่ยวกับอาชีพที่พึงปรารถนาของผู้ตอบ ผู้ตอบจะต้องระบุชื่ออาชีพ ของคุณครองที่ตนพึงใจเพียง 1 ชื่อ ความจริงแล้วคำถามข้อนี้ถือเป็นคุณลักษณะที่ใช่เป็นเกณฑ์ในการเลือกคุณครองทำนองเดียวกับข้อ 1.2 (และจัดเป็นตัวแปรกลุ่มเดียวกันตามแนวทางการวิจัยข้อที่ 1) แต่เนื่องจากลักษณะของคำถามเป็นให้เติมคำ (ไม่ใช่เป็นแบบมาตราวัดคั่งในข้อ 1.2) ดังนั้นจึงแยกออกมาเป็นอีกส่วนหนึ่ง

1.4 ส่วนที่ 4 ประกอบด้วยประเด็นคำถามค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตคุณ 6 ประเด็นที่ผู้ตอบจะต้องแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยกับประเด็นที่ระบุไว้นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ระดับความเห็นจะจำแนกและมีวิธีการตอบทำนองเดียวกับข้อ 1.2

คำถามในส่วนที่ 1.1, 1.2, 1.3 และ 1.4 นี้เป็นคำถามที่ผู้ตอบทุกคนจะต้องตอบ

1.5 ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเฉพาะผู้ที่มีคุณครองเท่านั้น ส่วนที่ 5 จะแยกออกเป็นส่วนประกอบย่อย 4 ส่วน คือ

1) ส่วนนี้ประกอบด้วยคำถาม 1 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบประเมินการใช้ชีวิตของคุณครองว่ามีความสุขมากน้อยเพียงใด ระดับของความสุขในชีวิตคุณจะจำแนกออกเป็น 9 ระดับ (0 - 8) ซึ่งผู้ตอบจะต้องจัดระดับโดยการทำเครื่องหมายในช่องที่ตนเลือกทำนองเดียวกับข้อ 1.2

2) ส่วนนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิหลังความสัมพันธ์ของคุณครอง 21 ประเด็น คำถามส่วนใหญ่เป็นการให้เลือกตอบว่าใช่ หรือไม่ใช่ ส่วนน้อยจะเป็นการให้ผู้ตอบเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดไว้ และการเติมข้อความ บางคำถามที่เกี่ยวกับภูมิหลังของคุณครอง (ของผู้ตอบแบบ) อาทิ การศึกษาของคุณครองจะนำไปเชื่อมโยงเปรียบเทียบกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบในชั้นของการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยที่ 3

3) ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบระบุปัญหาครอบครัวที่คิดว่าสำคัญไม่เกิน 5 ปัญหา

4) ส่วนสุดท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบเสนอแนะสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความสุขของครอบครัวไม่เกิน 5 ข้อ

2. ความเที่ยงและความตรง การหาความตรงของแบบสอบถามชุดนี้เป็นความตรงเชิงเนื้อหา โดยขอให้ผู้ผ่านการสมรสแล้วทั้งชายและหญิง จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจพิจารณาเพิ่มเติม ตัด หรือแก้ไขประเด็นที่บรรจุไว้ในแบบสอบถาม พร้อมทั้งปรับปรุงภาษาที่ใช้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องวิธีการรวบรวมข้อมูล ซึ่งต้องจำกัดเนื้อหาของหน้ากระดาษให้อยู่ในขอบเขตที่จะแทรกไปกับนิตยสารหรือหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการ (ดูเรื่องวิธีการรวบรวมข้อมูล) ดังนั้นประเด็นคำถามที่ไม่สำคัญจึงถูกตัดทอนลงให้แบบสอบถามมีความยาวเท่าที่จะสามารถพิมพ์ในหน้ากระดาษจำนวน 2 หน้า

เฉพาะในส่วนของคำถามที่เป็นมาตราจำแนกระดับการให้ความสำคัญในคุณลักษณะคุ้มครองที่พึงปรารถนาและระดับของความคิดเห็นต่อค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตคู่ (ส่วนที่ 1.2 และ 1.4) เท่านั้น ที่นำมาทดสอบความเที่ยง (แบบความคงที่ภายใน) การทดสอบดังกล่าวกระทำโดยการให้ผู้ตอบจำนวน 20 คน ทดลองทำแบบในส่วนดังกล่าว ค่าคะแนนที่ได้นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบครอนบาช¹ ซึ่งได้ค่าความเที่ยง .793

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อบรรณาธิการนิตยสารขวัญเรือน เพื่อขอใช้เนื้อที่จำนวน 2 หน้ากระดาษ จัดพิมพ์แบบสอบถามดังกล่าวสอดไปกับเนื้อหาภายในเล่ม นิตยสารฉบับนี้จะส่งไปจำหน่ายตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ผู้ตอบ (ผู้อ่าน) จะสามารถ تعبและส่งคืนกลับมายังโครงการได้ โดยไม่ต้องแนบซองตราไปรษณียากร ทั้งนี้เพราะทางผู้วิจัยได้ติดต่อขอใช้บริการธุรกิจตอบรับของที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขราชดำเนิน

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร ขอบเขตของประชากรที่ศึกษาคือ กลุ่มผู้อ่านนิตยสารขวัญเรือน เนื่องจากขอบเขตการจัดพิมพ์ไม่เป็นที่เปิดเผย ดังนั้นขนาดของประชากรจะถือเป็นขนาด:

¹ดู ประคอง วรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า จำกัด, โมระบบิพิมพ์),

ที่ใหญ่มาก (มากกว่า 1 แคนคน)

2. ตัวอย่าง

2.1 ขนาด เนื่องจากจุดเน้นของการวิจัยครั้งนี้คือ เรื่องชีวิตครอบครัว ที่เป็นสุข ดังนั้นจึงได้ใช้จุดเน้นนี้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาคำนวณขนาดตัวอย่าง จากตัวเลขใน เขตกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าประมาณร้อยละ 70 ของคู่สมรส จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน (หย่าประมาณ 30%) ดังนั้นจะใช้สถิตินี้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณขนาดตัวอย่าง ทั้งนี้กำหนดความคลาดเคลื่อนของการประมาณไว้ 10% เมื่อขนาดของประชากร (มีขนาดใหญ่) และกำหนดความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 95% จากข้อกำหนดดังกล่าวอาศัยเทคนิคของการคำนวณขนาดตัวอย่างกรณีการประมาณสัดส่วนของการสุ่มแบบธรรมดา² (ดูเรื่องวิธีสุ่มประกอบ) จะไดขนาดตัวอย่างประมาณ 164

2.2 วิธีสุ่ม ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถามทั้งสิ้น 16,000 ฉบับ สอดแทรกไปกับ นิตยสารขวัญเรือน ขั้นตอนของการสอค้นนั้นจะกระทำภายหลังขบวนการจัดพิมพ์ หลังจากนั้น นิตยสารจะถูกแบ่งเพื่อจ่ายไปยังเอเยนตและร้านค้าทั่วประเทศ แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาควยวิธีนี้จะอนุโลมประหนึ่งว่าไ้มาจากการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ซึ่งขมมูลที่ไ้จะนำมาอนุมานผลการวิเคราะห์กลับไปยังกลุ่มประชากร

วิธีวิเคราะห์ขมมูล

1. ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเบื้องต้นจะวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจะใช้การแจกแจงความถี่และวัดผลเป็นหลัก
2. คุณลักษณะของคูครองที่พึงปรารถนา ส่วนนี้จะแยกการวิเคราะห์ออกเป็น

3 ประเภท คือ

2.1 ภาพรวมของคุณลักษณะของคูครองที่พึงปรารถนา คะแนนระดับความสำคัญที่ผู้ตอบให้กับคุณลักษณะแต่ละคุณลักษณะจะนำมาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

²Taro Yamane, Elementary Sampling Theory (New Jercey: Prentice-Hall, Inc., 1976), p. 98.

คะแนนที่ได้จะใช้เป็นเครื่องบอกว่าคุณลักษณะใดที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากกว่ากัน สำหรับคุณลักษณะเกี่ยวกับอาชีพคุณครูครั้งที่พึงปรารถนานั้นจะวิเคราะห์โดยการแจกเป็นความถี่ให้กับแต่ละอาชีพและใช้ค่าความถี่ดังกล่าวเป็นเครื่องบอกความนิยมของแต่ละอาชีพที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ

2.2 การทดสอบสมมุติฐาน การทดสอบสมมุติฐานเพื่อความอนุมานความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณครูครั้งที่พึงปรารถนาระหว่างผู้อำนวยการที่มีภูมิลำเนาต่างกันนั้น จะเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณครูครั้งที่พึงปรารถนาของผู้ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน สถิติอนุมานที่ใช้ในส่วนนี้จะไดแก่

- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสองประชากรที่เป็นอิสระจากกัน กรณีไม่ทราบค่าความแปรปรวนของประชากร

- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากรที่เป็นอิสระจากกันมากกว่าสองกลุ่ม และการจับคู่ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียวกรณีขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน และการทดสอบของเซฟเฟ)

ส่วนข้อถามเกี่ยวกับอาชีพของคุณครูครั้งที่พึงปรารถนา ซึ่งจะมีอาชีพหลากหลายมากเกินไป และใช้ความถี่ในการวิเคราะห์นั้นจะไม่มี การทดสอบสมมุติฐานเพื่อการอนุมาน

3. ความคิดเห็นต่อค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตคู่ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นต่อค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตคู่ ทั้ง 6 ประเด็นจะเป็นไปในทำนองเดียวกับข้อ 2

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขของชีวิตครอบครัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะมีขั้นตอนที่สำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

1) ใช้ค่าเฉลี่ยของคำตอบเกี่ยวกับ "ความสุขในชีวิตครอบครัว" (ข้อที่ 1 ของส่วนที่ 5 จากแบบสอบถาม) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ชีวิตครอบครัวมีความสุข และไม่มีความสุข หย่าหรือแยกกันอยู่

2) จากกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งเป็น 2 กลุ่มข้างต้น จะนำคำตอบจากแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิลำเนาหลังความสัมพันธ์ของคุณครู 18 ประการ (ข้อที่ 2 ส่วนที่ 5 ของแบบสอบถาม) มาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ซึ่งการอนุมานผลการเปรียบเทียบในแต่ละปัจจัยจะอาศัยสถิติอนุมานดังนี้

- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากรที่เป็นอิสระจากกันมากกว่า 2 กลุ่ม และจับคู่ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว กรณีขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน และการทดสอบของเซฟเฟ')

- การทดสอบสัดส่วนของสองประชากรที่เป็นอิสระจากกัน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นคำตอบเชิงคุณภาพจะใช้วิธีจิกกลมของคำตอบ แจกแจงความถี่และคิกค่าร้อยละของความถี่

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องมีการทดสอบสมมุติฐานเพื่อการอนุมานในทุกกรณีที่กล่าวมาข้างต้น กำหนดระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 95% และเน้นการทดสอบแบบ 2 ทาง อย่างไรก็ตามการตัดสินใจเพื่ออภิปราย อิทธิพลของตัวแปรอิสระจะให้ความสำคัญกับ ความแตกต่างของค่าสถิติมากกว่าการทดสอบความเชื่อมั่นทางสถิติ ซึ่งการเพิ่มขนาดตัวอย่างจะมีส่วนทำให้ปรากฏนัยสำคัญได้ โดยความแตกต่างของค่าสถิติจะต้องไม่น้อยกว่า 5% ของคะแนนเต็มของสเกล หรือของฐานที่มีค่าน้อยกว่าแล้วแต่กรณี ซึ่งจะกล่าวไว้ในส่วนนั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง

